Riksdagens förvaltningsutskott

HaV@eduskunta.fi

Skriftligt sakkunnigyttrande angående regeringens proposition RP/70/2025 gällande förslag till lagändring av 8 kap. i tvångsmedelslagen

Riksdagens förvaltningsutskott begär 16.9.2025 per epost att Ålands polismyndighet lämnar ett skriftligt sakkunnigyttrande gällande regeringens proposition (RP 70/2025) till riksdagen med förslag till lagändring av 8 kap. i tvångsmedelslagen (Genomsökning av utrustning).

Riksdagens förvaltningsutskott ber att polismyndighetens yttrande tillställs förvaltningsutskottet senast fredagen 26.9.2025 kl. 11.15.

Svarsadress: HaV@eduskunta.fi

Polismyndigheten lämnar följande yttrande i ärendet:

Ålands polismyndighet är en myndighet underställd Ålands landskapsregering. Polismyndigheten noterar inledningsvis att förvaltningsutskottets begäran formellt borde ha tillställts Ålands landskapsregering som vid behov kunde inhämta polismyndighetens utlåtande i sak.

Enligt Regeringens proposition RP 70/2025 till riksdagen med förslag till lag om förändring av 8 kap. i tvångsmedelslagen som berör genomsökning av utrustning framför polismyndigheten följande:

Tvångsmedelslagen och en eventuell förändring av lagens 8 kap. hör till rikets behörighetsområden. Polismyndigheten har inget mer allt tillägga till de synpunkter som redan framförts i remissvaren gällande förslaget till en eventuell ändring av lagstiftningen angående 8 kap. i tvångsmedelslagen.

Ålands polismyndighet noterar dock att det i den närmare beskrivningen av remissvaren/frågan om informationslösningar (punkt 1.3.1.1.) även framförts att Ålands tingsrätt inte har någon egen jour. Ålands polismyndighet uppmärksammar förvaltningsutskottet att det är viktigt att det i samband med en ändring av lagstiftningen säkerställs att Ålands polismyndighet har tillgång till en jourhavande tingsrätt som uppfyller språkbestämmelserna i självstyrelselagen. Polismyndigheten uppmärksammar även att det är viktigt att säkerställa att samtliga informationslösningar som är kopplade till 8 kap. i tvångsmedelslagen (genomsökning av utrustning) skall fungerar på svenska enligt språkbestämmelserna i självstyrelselagen för Åland.

Vid den fortsatta beredningen har det ansetts vara tillräckligt att en anhållningsberättigad tjänsteman enligt 29 § 4 mom. i förslaget kan besluta om genomsökning av utrustning också när omedelbar genomsökning av utrustning är nödvändig på grund av ärendets brådskande natur. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att genomsökning av utrustning inleddes. I specialmotiveringen redogörs närmare för nämnda nödvändiga brådskande situationer.

Genomsökning av utrustning är ett vanligt använt tvångsmedel vid Ålands polismyndighet. Bevisning som kan säkras genom tvångsmedlet har visat sig vara betydande i flertal ärenden. Den överlägset vanligaste formen av utrustning som polisen riktar tvångsmedlet mot är en misstänkt persons mobiltelefon. Den olägenhet som den misstänkte upplever i samband med tvångsmedlet och de klagomål polismyndigheten får erhålla i samband med verkställande rör i allmänhet inte vad som eftersökts i telefonen utan den tid polisen håller telefonen (utrustningen) i beslag.

Nuvarande lagstiftning har givit polisen goda möjligheter att på ett kostnadseffektivt sätt få fram bevisning. Då beslut om genomsökning av utrustning kunnat tas av anhållningsberättigad tjänsteman har verkställande av tvångsmedlet kunnat utföras i allmänhet omedelbart efter omhändertagande av den utrustning som ska genomsökas. Detta har i sin tur föranlett att beslagstiden av utrustningen kunnat minimeras. Om lagförslaget går igenom förblir förutsättningarna för användande av tvångsmedlet desamma med det undantag att processen och verkställande tar längre tid. Den tid som går åt innan polisen kan verkställa åtgärden fördröjs vilket innebär att polisen kommer att hålla den utrustning som ska undersökas i beslag en längre tid än tidigare. Detta kommer att skapa en större olägenhet gentemot den misstänkte som är föremål för tvångsmedlet, vilket i princip står i strid med de allmänna bestämmelserna i tvångsmedelslagens 1 kap. Dessutom föranleder lagförslaget också merarbete för såväl polisinrättningarna som domstolarna.

Ålands tingsrätt har inte någon jourverksamhet. På Åland fattades 2024 sammanlagt 92 beslut om genomsökning av utrustning och en del av dessa kan vara av brådskande natur. Vid ett ärende av brådskande natur skall ärendet föras till domstol så snabbt som möjligt, dock senast 24 timmar efter det att genomsökning av utrustning inleddes. Det är viktigt att det i samband med en ändring av lagstiftningen säkerställs att polismyndigheten även under veckoslut och helger har tillgång till en jourhavande tingsrätt och adekvata informationslösningar som även uppfyller språkbestämmelserna enligt självstyrelselagen (1991:71) för Åland. Att handläggningsspråket i tvångsmedelsärendet är svenska får under inga omständigheter läggas den person som är föremål för tvångsmedlet till last.

2025-09-25

X Benjamin Fellman

Benjamin Fellman
Stf. polismästare
Signerat av: Fellman Benjamin 913339138

Bilagor

Distribution Riksdagens förvaltningsutskott (HaV@eduskunta.fi)

För kännedom

ÅLANDS POLISMYNDIGHET
PB 73, 22101 Mariehamn
registratur.aland@polisen.ax
Tel. 018 527 100, Fax 018 17 244
polisen.ax